

SANAL ORTAMDA GERÇEKLEŞTİRİLEN MÜZE GEZİLERİNİN İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARINA ETKİSİ*

THE EFFECTS OF VIRTUAL MUSEUM VISITS ON ELEMENTARY STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS SOCIAL STUDIES COURSES

Arş. Gör. Tahsin YILDIRIM
Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
tahiroglu80@hotmail.com.tr

Dr. Mustafa TAHİROĞLU
MEB, Aksaray,
tyildirim@aksaray.edu.tr

Öz

Bu araştırma, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde sanal ortamda gerçekleştirilen müze gezilerinin öğrencilerin derse yönelik tutumları üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada ön test son test kontrol gruplu deneme modeli kullanılmıştır. Deney gurubu 15, kontrol gurubu ise 17 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmanın verileri için her iki gruba, deneysel çalışma sürecinin başında ve sonunda "Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Veriler 0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınarak SPSS 15 programından yararlanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçları deney ve kontrol grubunun son test ölçüm sonuçlarına göre deney grubu lehine anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir [t(30)=4.351, p<.05]. Buna göre, İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi, sanal müze gezileri ile desteklenerek yapılan etkinliklerin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları üzerinde olumlu bir etki oluşturduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Bilgisayar destekli öğretim, sanal gezi, müze, sosyal bilgiler dersine yönelik tutum

Abstract

This study was carried out to determine the effects of virtual museum visits on elementary students' attitudes towards social study courses. Pre-test, post test control group experimental model was used in the study. 15 students were assigned to experimental group and 17 students were assigned to control group. As a research data, "Attitudes towards Social Studies Scale" was administered to students both before and after the implementation. The data obtained were analyzed by SPSS 15 program. Findings are based on interpretation of the 0.05 significance level. As a result of this analysis, the experimental and control groups according to the post test results showed that there is a significant difference in favor of the experimental group [t(30)=4.351, p<.05]. According to this result, elementary 5th grade students showed positive attitudes towards social studies courses when supported by a virtual museum visit.

Keywords: Computer-assisted teaching, virtual museum visit, attitudes towards social studies lesson

* Bu çalışma 10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumunda (5-7 Mayıs 2011 Cumhuriyet Üniversitesi-Sivas) sunulmuş bildiriden uyarlanmıştır.

1. GİRİŞ

Müzeler, toplumun ve toplum gelişiminin hizmetinde olan araştırma, inceleme, eğitim, eğlence vb. çeşitli amaçlar ile insana ve çevresine ilişkin geniş bir kullanım alanı içinden seçilmiş doğal ya da yapay maddi kanıtları toplayan, muhafaza eden ve sergileyen kâr düşüncesinden bağımsız, sürekliliği olan kurumlardır (Madran, 1999; The International Council Of Museum'dan akt. Gerçek, 1999; Pomian, 2000'den akt. Demirboğa, 2010).

Çetin'e (2002: 58) göre müzeler, geçmişten günümüze kadar uzanan insan yaşamını, kültürünü ve onların ortaya koyduğu eserleri bilimsel, teknik ve sanatsal biçimde, günümüze olduğu kadar geleceğe de yansıtan kurumlardır. Bu kurumlar, toplumların kültürel ve sanatsal yaşamlarında etkin bir eğitim kurumuna dönüştürülebilirler. Harrison'a (1963), müzelerin sadece obje sergilemekle yetinmemesini halka karşı sorumluluklarının olduğunu, kitapların ve derslerin açıkça ortaya koyamadığı olgu, olay ve nesnelerin yaşamla bağlarını da sergilemesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu nedenle müzelere eğitim amaçlı kurumlar, gözüyle bakılmalı, eğitim de müzelerin temel işlevlerinden biri olmalıdır (Akt. Südor, 2006: 24).

Müzecilik tarihi incelendiğinde, geçmişten günümüze kadar müzelerin bir yandan koruma, araştırma ve bilgi üretme işlevlerini sürdürürken, bir yandan da yaygın eğitim kurumu görevini üstlendiği görülmektedir. Günümüzde ise müzeler bu rolü kendi akışına bırakmamakta, eğitim işlevini örgün ve programlı bir biçimde yerine getirmeyi amaçlamaktadır. Müzelerde yürütülen eğitim hizmetleri genellikle eğitim bölümleri ve müze eğitimcileri tarafından gerçekleştirilmektedir; müzelerin eğitim hizmetlerinin başında da programlı eğitim etkinlikleri gelmektedir (Seidel ve Hudson, 1999). Bu amaca uygun olarak gelişmiş ülkeler, müzelerin kendi bünyelerinde eğitim bölümleri kurmakta ve bu bölümlerde müze eğitimcisi kadrolarına yer vermektedir. Bunun sonucunda, geçmişte eğitim işlevini okula ve halka yönelik etkinliklerle gerçekleştiren müzelerin, bugün bizzat kendileri bir eğitim kurumu haline gelmiştir. Bu nedenle günümüzde müzede yapılan her etkinliğin eğitsel boyutu da düşünülmekte ve değerlendirilmektedir. Ayrıca müzelerdeki her etkinlik potansiyel bir eğitim yaşantısı olarak görülmekte, doğrudan eğitim programları planlanmakta ve gerçekleştirilmektedir.

Çetin (2002) ve Ata'ya (2002) göre müze ortamında öğrenmenin yapısı, sınıf ortamındaki öğrenmenin yapısından farklıdır. Müzede öğrenci, çok değişik kaynaklardan (sergi etiketleri, broşürler, rehberler gibi) bilgi edinebilir. Bu yüzden müzelere yapılacak geziler de öğrencilerin, zengin ve anlamlı yaşantılar kazanmalarına yardım eder. Öğrencilerde dikkatle gözlem yapma becerisini geliştirir. Uzun süre kalıcı görsellik sağlar. Ancak, her yaştaki insan için verimli öğrenme ortamı sağlayan müzeler, uzman eğitimcilerin

rehberliğinde gezilmeli ve değerlendirilmelidir. Belli bir plan çerçevesinde öğretim programları ile bağlantılı olarak yürütülmesi gereken bu eğitim sürecinde mümkün olduğunca tüm duyu organları işe katılmalıdır.

Bu ve benzer açıklamalara bakıldığında müzelerde yapılacak gezilerin ve orada verilecek eğitimin oldukça faydalı olacağı görülmektedir. Ancak, okulların pek çok problemden dolayı her dersin içeriğine uygun olarak müzelerde eğitim yapması oldukça zor görünmektedir. Bu durumu Baykan (2007) şu şekilde ifade etmektedir: “Her dersin içeriğine yönelik müze gezileri yaptırmak; maddi imkânlar, güvenlik, zaman, uzaklık, yol, ailelerin izin vermemesi, disiplin problemleri, kaza riskleri vb. durumlar açısından oldukça zor görünmektedir.” Demirci (2009: 119-120) ise bu problemleri şöyle ifade etmektedir:

- Yasal sorumluluğu oldukça fazladır.
- Organizasyon işleri oldukça zor ve yorucudur.
- Ulaşımın sağlanması açısından sorunlar yaşanabilmektedir.
- İlgili kurumlardan izin alma işlemi oldukça uzun ve yorucudur.
- Gruba eşlik edecek kişilere ihtiyaç duyulmaktadır.
- Eğer iyi bir planlama yapılmazsa ve öğrenci kontrolü sağlanamazsa zaman israfından ileriye gidemez.

Müze gezilerini ders açısından etkili hale getirmek için şunlara dikkat edilmelidir:

- Amacın dışına çıkılmaması gerekmektedir.
- Değerlendirme yapılması gerekmektedir.
- Öğrencilerin çok iyi bilgilendirilmesi gerekmektedir.
- Öğretmenin esnek olması, oluşabilecek sorunlara anında çözüm üretebilecek bir kapasitede olması gerekmektedir.
- Gezinin baştan sona her aşamasının, en ince ayrıntılarıyla birlikte öğretmen tarafından çok iyi bir biçimde planlanması; organizasyonun sağlam bir şekilde ayarlanması; gerekli yerlerden yasal izinlerin alınması; zamanın çok iyi, programlı bir biçimde kullanılması gerekmektedir.

Tüm bu çalışmalarda öğretmenlere çok büyük bir sorumluluk düştüğü görülmektedir. Öğretmenlerin bu sorumlulukları üstlenmek istememesi de diğer bir sınırlılığa ortaya çıkarmaktadır. Bu durumun altında yatan sebeplerden birisi de ülkemizdeki öğretmenlerin müze eğitimi konusunda yeterli düzeyde yetiştirilememiş oluşudur. Müze eğitimi konusunda gerekli bilgi ve donanıma sahip bir öğretmenin ve de müzelerin yararlarını bilen bir öğretmenin bu sorumluluğu severek üstleneceği muhakkaktır.

Ata'ya (2002) göre alan gezilerinde karşılaşılan bu problemler, öğretmeni gerçek gezi yapmaktan alıkoymaktadır. Fakat bugün, sınıf ortamındaki bilgisayar ile ulaşım, yol ücretleri, izinler hava durumu, kaybolan çocuklarla uğraşmaksızın alan gezisi yapmak mümkün olmuştur. Bilgisayar ve internet sayesinde öğrencilerin, sınıfın duvarlarının ötesinde öğrenmeleri pekiştirilebilir. Ancak, sanal sergilerden azami oranda kazanç sağlamak için doğru yazılım ve donanımın kullanılmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Bilginin kullanımını, paylaşımını ve erişimini sağlayan internet teknolojileri müzeleri de etkilemiştir. Bu gelişmeler ile dünya kültür varlıklarından olan müzelerdeki "kültürel miras ürünleri", yeni teknolojilerin de yardımıyla zenginleştirilmiş görsel yapıda, insanlığın ortak kullanım ve paylaşımına sunulmuştur. Böylece müzeler sanal bir ortamda evrensel sergi salonlarına dönüşmüşlerdir (Ermiş, 2010: 21; Alav, Altıngövdü ve Kaplan, 2006). Bu yüzden, müzelerden eğitim amaçlı yararlanma sadece gerçek müze gezileri ile sınırlandırılmayıp, sınıf içerisinde bilgisayar destekli sanal müze ve sanat galerileri gezileri ile desteklenmelidir. Günümüzde, özellikle bilgisayar yoluyla eğitim ve öğretimde müzelerden etkili bir şekilde yararlanılmaktadır. Dünyadaki çeşitli müzelerin internetteki sayfalarından faydalanarak sanal müze gezileri düzenlemek mümkün olabilmektedir (Güleç ve Alkış, 2003; Tepecik, 2008).

Sanal müzeler görüntü aktarma teknikleri ve erişim teknolojisi ile gerçek bir müzenin bilgisayar ortamında sunulmasıdır. 21. yüzyılda hızla gelişen teknoloji ile beraber müzeler de bu gelişim ve değişimden payını almış ve kendilerini sanal ortama adapte etmişlerdir. Günümüzde bir insan evinden, iş yerinden veya sınıf ortamındaki öğrenci, dünyanın diğer ucundaki bir müzeyi sanal ortamda ziyaret edebilmektedir (Ermiş, 2010: 22). Bu sanal müzeler sunduğu imkânlarla sanal ortamda oluşturulmuş "gerçek" müzenin içinde geziniyor izlenimini verir. Bunların ilk sayfasında genellikle müzenin planı vardır. Müze galerileri ve salonları numaralandırılmıştır. Her hangi bir numaraya bastığınızda o galeriye gidirsiniz. Çoklu açılardan odaklama yaparak, müzenin içini gezebilirsiniz. Örneğin, Türkiye'deki M. Rahmi Koç Sanayi Müzesi'nin internet web sayfası bu tür bir mantıkla hazırlanmıştır. Tek bir açıdan salonun içini görebilmek ve odaklama yapabilmek mümkündür. Bu tasarımında değişik türleri de bulunmaktadır. Bazılarında ziyaretçi tamamıyla serbest bırakılmıştır. Yani, müzenin istediği mekânına girer, çıkar. Bazıları ise zorunlu yollardan seçmeli odalara açılmaktadır. Sanal ziyaretçi, gerçeğinde olduğu gibi zorunlu yoldan gider, fakat ilgi ve dikkatine göre istediği salon ve odaya girer (Ata, 2002).

Eğer, sanal müze gezilerinden yeterince faydalanmak isteniyorsa tüm eğitim-öğretim etkinliklerinde olduğu gibi bu etkinlikler için de belli bir hazırlık yapılmalı ve gerekli

önlemler alınmalıdır. Ata (2002), sanal müze gezilerinde yapılması gereken bazı hazırlıkları ve alınması gereken önlemleri şöyle sıralamaktadır:

- ✓ Öğretmen, önce siteyi ziyaret etmeli ve incelemelidir. Bu sayede öğretmen öğrencilerin online da boş zaman harcamalarını önleyebilir.
- ✓ Alan gezisine yardımcı olacak online kaynaklara bakılmalıdır. Pek çok müzenin öğrenci sorularını cevaplayacak personeli vardır.
- ✓ Kalabalık bir sınıfın bir bilgisayar etrafında çevrelenmesi zor olduğu için sınıf küçük gruplara bölünmelidir.
- ✓ Öğrencilerin internette uygun olmayan sitelerde dolaşmasını önlemelidir. Bir soru verilerek, belli bir zaman aralığında cevabı online da bulan öğrenci ödüllendirilebilir.
- ✓ Başarılarınızı, başarısızlıklarınızı, fikirlerinizi, meslektaşlarınızla paylaşabilirsiniz.

Bu çalışmanın amacı doğrultusunda, müze gezileri ile desteklenerek yapılan eğitim-öğretim ile ilgili bazı araştırmalar incelendiğinde (Ata, 2002; Südor, 2006; Utku, 2008; Demirci, 2009; Demirboğa, 2010; Ermiş, 2010; Filiz, 2010) sanal müze gezileri ile desteklenerek verilecek bir eğitimin de ilköğretimde özellikle Sosyal Bilgiler dersinde oldukça faydalı olacağı düşünülmektedir. Filiz (2010: ii) de müzeleri alternatif bir eğitim ortamı olarak görmüş, etkin bir biçimde kullanılacak başlıca öğretim alanları arasında sosyal bilgiler dersinin de yer alabileceğini vurgulamıştır. Sosyal bilgiler dersi öğrenme alanları içerisinde müzeler ile eğitimin, öğrencilerin zaman içinde yaşanan değişimi ve sürekliliği kavramasını sağlayan, geçmişte yaşamış kültürlerle ve farklı toplumlarla empati kurması hususunda eğitimcilere katkıda bulunan, bunun yanı sıra eğlenceli bir öğretim imkânı da sunan bu ortamların öğrencilerin sosyal bilgiler dersine motive olmasını sağlayacağını belirtmiştir. Bu açıklamalara dayanılarak yapılan bu çalışmada Sosyal Bilgiler dersi konularının içeriğine uygun yapılabilecek sanal müze gezilerinin öğrencilerin derse yönelik tutumlarına katkı sağlayacağı var sayılarak “Sanal Ortamda Gerçekleştirilen Müze Gezilerinin İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi” araştırılmak istenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, sanal ortamda gerçekleştirilen müze gezilerinin öğrencilerin İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını nasıl etkilediğini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Bu amaç doğrultusunda şu soruya cevap aranmıştır: İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze gezileri ile destekli eğitim uygulanan deney grubu öğrencileri ile sanal müze gezileri uygulaması yapılmayan kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Araştırmada; ilköğretim sosyal bilgiler dersinde sanal müze gezilerinin öğrencilerin derse yönelik tutumları üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla ön test – son test kontrol gruplu deneme modeli kullanılmıştır.

Uygulama sürecinde deney grubuna, ilköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan etkinliklerin yanı sıra sanal müze gezileri yaptırılmıştır. Kontrol grubuna ise sadece ilköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan etkinlikler uygulanmıştır. Kontrol grubunun, deney grubuna uygulanan programdan etkilenmemesi için özen gösterilmiştir. Her iki gruba da deneysel işlemde önce ön ölçüm; deneysel işlem sonunda da son ölçüm yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2010–2011 öğretim yılının 1. döneminde Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı bir ilköğretim okulunda öğrenim görmekte olan 5/B ve 5/C sınıfı öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Bu sınıflardan, biri deney, diğeri de kontrol grubu olacak şekilde yansız atama yöntemiyle iki grup oluşturulmuştur. Grupların denklileri Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ön ölçüm sonuçlarına göre belirlenmiştir. Çalışma, 15’i deney 17’si kontrol grubu olmak üzere toplam 32 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Uygulama Süreci

Deney ve kontrol gruplarına “Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ön ölçüm olarak eş zamanlı uygulanmıştır. Deneysel işlemin uygulama süreci şu şekilde gerçekleştirilmiştir:

Deney grubuna, ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Adım Adım Türkiye” ünitesindeki etkinlikler işlenmeden önce bu etkinliklerle ilgili olarak Kapadokya Açık Hava Müzesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Anıtkabir Müzesi, Ayasofya Müzesi, Mevlana Müzesi, Çanakkale Şehitliği, gibi doğal ve kültürel mekânlara yönelik www.kultur.gov.tr internet adresinden ve CD üzerinden sanal gezi etkinliği uygulanmıştır. Sanal gezi, işlenen konuyla ilgili olan ve öğretmen kılavuz kitabında belirtilen doğal ve kültürel mekânlara yönelik olarak yapılmıştır. Bu süreç 2 hafta süreyle ilgili konunun etkinliklerine geçilmeden önce 10-20 dakikalık gösterimler şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Kontrol grubuna herhangi bir ek işlem yapılmamış olup ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Adım Adım Türkiye” ünitesindeki etkinlikler öğretmen kılavuz kitabına göre uygulanmıştır.

Deney ve kontrol gruplarına, “Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” son ölçüm olarak eş zamanlı tekrar uygulanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak “Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek Yurdakul (2004) tarafından geliştirilmiştir. Araştırmacı, ölçeğin geliştirilmesi aşamasında 313 öğrenciden elde edilen verilerle geçerlilik ve güvenilirlik analizlerinin gerçekleştirildiğini belirtmektedir. Ölçekte 13 olumlu, 13 olumsuz olmak üzere toplam 26 madde bulunmaktadır. Ölçeğin değerlendirilmesinde maddeler “Tamamen katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2), Hiç katılmıyorum (1)” şeklinde düzenlenmiştir. Ölçekte yer alan olumlu maddeler 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde, olumsuz maddeler ise ters çevrilerek 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde bilgisayara kodlanmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS (Statistical Package for the Social Science) programı kullanılarak analize tabi tutulmuş ve karşılaştırılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının ön ölçüm ve son ölçüm tutum puanları elde edildikten sonra, gruplar arası karşılaştırmalarda İlişkisiz Örneklem t-Testinden (Independent Samples T-Test) yararlanılmış ve anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

“İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde sanal müze gezileri ile desteklenen etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile sanal müze gezileri uygulaması yapılmayan kontrol grubu öğrencilerinin, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aramak amacıyla Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği deney ve kontrol grubu öğrencilerine deneysel işlem öncesi ve sonrasında ön ölçüm ve son ölçüm olarak uygulanmıştır.

Deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine yönelik ön ölçüm tutum puanlarına göre dağılımları ve t-testi sonuçları Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Deney ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ön Ölçüm Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t- Testi Sonuçları

Grup	N	X	SS	SD	t	p
Deney	15	3,75	.327			
				30	1,228	.211
Kontrol	17	3,58	.386			

Tablo 1'den anlaşılacağı üzere, deneysel işlem öncesi deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği'nden elde edilen ön tutum puanları arasında kontrol grubu lehine 0.17 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı 0.05 anlamlılık düzeyinde t-testi ile yapılan analizde; t değeri 1.228 [$t(30)=1.228$, $p>.05$] olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, her iki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin deneysel işlem öncesi tutumları bakımından denk olduğu söylenebilir.

Ön ölçüm sonuçlarından sonra deneysel işlemin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları üzerine etkililiğini test etmek amacıyla her iki grupta yer alan öğrencilerin son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine yönelik son ölçüm tutum puanlarına göre dağılımları ve t-testi sonuçları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Deney ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Son Ölçüm Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t- Testi Sonuçları

Grup	N	X	SS	SD	t	p
Deney	15	4,19	.513			
				30	4,351	.000
Kontrol	17	3,52	.340			

Tablo 2'den anlaşılacağı üzere, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin, Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği'nden elde edilen son tutum puanları arasında deney grubu lehine 0.67 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı 0.05 anlamlılık düzeyinde t-testi ile yapılan analizde; t değeri 4.351 [$t(43)=4.351$, $p<.05$] olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, sanal müze gezisi ile desteklenerek etkinlik yapılan deney grubu ile sadece 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan etkinliklerin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir.

Elde edilen bulgular, sanal müze gezisi ile desteklenerek yapılan etkinliklerin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutum puanlarını yükselttiğini göstermektedir. Bu durum, sanal müze gezisi ile desteklenerek yapılan etkinliklerin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde normal müfredatta işlenen etkinliklere göre daha etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Sanal ortamda gerçekleştirilen müze gezilerinin öğrencilerin İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını nasıl etkilediğini belirlemeyi amaçlayan araştırma bulguları, sanal müze gezisi ile desteklenerek yapılan etkinliklerin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutum puanlarını oldukça yükselttiğini göstermektedir. Bu sonuç, sanal müze gezisi ile ilgili yapılan diğer araştırmaların sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Demirboğa (2010), tarafından yapılan çalışmada sanal müze ziyaretlerinin öğrencilerin duyuşsal ve bilişsel kazanımları üzerindeki etkileri incelenmiştir. Elde edilen veriler neticesinde sanal müze gezileri ile desteklenerek yapılan etkinliklerin öğrencilerin duyuşsal ve bilişsel kazanımlarına olumlu anlamda katkı sağladığı tespit edilmiştir. Ermiş'in (2010) "İlköğretim 6.Sınıf Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersinde "Üç Boyutlu Sanal Müze Ziyareti" Etkinliğine İlişkin Görüşleri" adlı çalışmasında üç boyutlu sanal müze ziyaretinin uygulanmasının görsel sanatlar eğitimine belirli bir katkı sağladığı vurgulanmıştır. Uslu (2008) tarafından yapılan araştırmada müze kaynaklı eğitim etkinlikleri bilgisayar destekli etkileşimli ortamda sunulurken, İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi için bir alternatif öğrenme ortamı olarak denenmiştir. Müze bilgisi ve etkinliklerini içeren eğitim CD'sinin, çeşitli sebeplerle ilköğretim okullarında müze ziyareti yapamayan öğrenciler için bir kaynak olabileceği, müze ziyareti yapabilen okullar için de müze ön bilgisi kazandıracığı belirtilmiştir. Çalışmada Müze Eğitim CD'si ile işlenen ders sürecinde, öğrencilerde istenilen davranış değişikliklerinin gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır. Südor'un (2006) "Anadolu Medeniyetleri Müzesinin İnteraktif CD Yoluyla İlköğretim Altıncı Kademe Öğrencilerine Tanıtılması" adlı çalışmasında ise interaktif CD yoluyla yapılan müze gezisi destekli eğitim uygulamasının olumlu sonuçlara ulaşmada etkili olduğu belirtilmiştir.

Bununla birlikte, incelenebilen gerçek müze gezileri üzerine yapılan araştırmaların (Ata, 2002; Erim, 2005; Utku, 2008; Akyüz, 2009; Tosun, 2009; Demirci, 2009; Filiz, 2010) sonuçlarına bakıldığında da; müze gezileri ile desteklenerek uygulanan etkinliklerin ilgili derse ve konuya yönelik öğrenci tutumlarını ve kazanımlarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre gerçek ortamda ve sanal ortamda yapılan müze gezilerinin

öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Ancak, gerçek müze gezileri ile ilgili bazı çalışmalar incelendiğinde (Ata, 2002; Baykan, 2007; Demirci, 2009) alan gezilerinde karşılaşılan problemlerin, öğretmenin her konunun içeriğine uygun müze gezisi yapmasını neredeyse imkânsız hale getirdiği görülmektedir. Fakat günümüzde, sınıf ortamındaki bilgisayar ve internet yardımıyla isteğiniz müzeye veya ören yerlerine sanal gezi düzenlemek mümkün hale gelmiştir. Bu sayede öğretmen herhangi bir etkinliği işlerken gerek gördüğü zaman internet üzerinden istediği müzeye bağlanıp öğrencilerine sanal bir gezi yaptırabilir. Bu açıdan bakıldığında sanal müze gezilerinin -gerçek müze ortamındaki gibi olmasa bile- ilgili konuya yönelik etkinliklerin işlenişine oldukça katkı sağlayacağı söylenebilir. Araştırma sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

1. Sanal müze gezilerinin öğrencilerin derse ilişkin tutumları üzerinde olumlu etkisi dikkate alındığında ilgili derse ve konuya yönelik sanal müze gezilerine ağırlık verilmelidir.
2. Sanal müze gezilerini okullarda uygulayacak öğretmenlerin bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenleri ile işbirliği içinde çalışmaları sağlanmalıdır.
3. Öğretmenlere sanal müze gezileri için uygun sınıf ortamları sağlanmalıdır.
4. Öğrencilere sanal müze gezilerinden önce seviyelerine uygun bilgilendirme yapılmalıdır.
5. Öğretmenleri sanal müze gezileri hakkında bilgilendirmek amacıyla seminer ve kurslar düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, G. (2009). Sanayi Müzelerinin Tarih Öğretiminde Kullanım Durumu: Rahmi M. Koç Müzesi Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Alav, O., Altıngövd, İ.S. ve Kaplan, A. (2006). Sanal Müzelerde Panoramik ve 3 Boyutlu Görüntü Teknikleri ve İçerik Sorgulama: Isparta Müzesi Örneği [DPT-YUUP]. <http://kaynak.unak.org.tr/bildiri/unak06/u06-12.pdf>, adresinden 22 Şubat 2011'de alınmıştır.
- Ata, B. (2002). Müzelerle ve Tarihî Mekanlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin "Müze Eğitime" İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Baykan, Z.Ö. (2007). 2005 ve 2006 İlköğretim Programlarının "Müze Eğitimi" Açısından Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetin, T. (2002). Sanat Eğitiminin Gerekliliği Üstüne. Gazi Üniversitesi Sanat Eğitimi Sempozyumu, 08-10 Mayıs, Ankara.
- Çetin, Y. (2002). Çağdaş Eğitimde Müze Eğitiminin Rolü ve Önemi. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, Sayı 8, ss. 57-61.

- Demirboğa, E. (2010). Sanal Müze Ziyaretlerinin Öğrencilerin Bilişsel ve Duyuşsal Kazanımları Üzerindeki Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirci, M. T. (2009). Kültürel Öğelerin Öğretiminde Müze Gezilerinin Önemi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Erim, G. (2005). Bursa Anadolu Arabaları Müzesinde Bir Araştırma: Müzede Sanat Eğitimi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18 (2), ss. 299-307.
- Ermış, B. (2010). İlköğretim 6.Sınıf Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersinde “Üç Boyutlu Sanal Müze Ziyareti” Etkinliğine İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Filiz, N. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gerçek, F. (1999). Türk Müzeciliği. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Güleç, S. ve Alkış, S. (2003). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin İletişimsel Boyutu. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17 (1), ss. 63 – 78.
- Madran, B. (1999). Müze Türleri: Yeniden Müzeciliği Düşünmek (Derleyen: Tomur Atagök). İstanbul: YTÜ Basım-Yayım Merkezi.
- Seidel, S. ve Hudson, K. (1999). Müze Eğitimi ve Kültürel Kimlik (Çeviren: Bahri Ata). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Südor, S. (2006). Anadolu Medeniyetleri Müzesinin İnteraktif Cd Yoluyla İlköğretim Altıncı Kademe Öğrencilerine Tanıtılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Tepecik, A. (2008). Sanat Eğitimi ve Sanal Müze. Geçmişten Geleceğe Türkiye’de Müzecilik I Sempozyum Bildiriler Kitabı 21-22 Mayıs 2007. Ankara: VEKAM Yayınları. 233- 240.
- Tosun, O. S. (2009). Müze İncelemelerinin İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Eğitimine Katkısı (Bolu İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Uslu, Ö. (2008). İlköğretim İkinci Kademesinde Görsel Sanatlar Derslerinde Müze İle Eğitimin Etkileşimli (İnteraktif) Ortamda Gerçekleştirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Utku, Ç. (2008). İlköğretim 5. Sınıf Düzeyi Sanat Eğitiminde, Müze Eğitiminin Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.